

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра фінансів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фінанси

Освітня програма Економічна кібернетика

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 16 вересня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання
7. Система оцінювання навчальної дисципліни
8. Політика навчальної дисципліни
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Фінанси
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	к.е.н., доц. Кохан І.В.
Контактний телефон викладача	+38(096)3560132
Е-mail викладача	irina.kokhan@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Від розуміння світових фінансових процесів, інформаційного забезпечення та вміння ефективно використовувати сучасний грошово-кредитний інструментарій значною мірою залежить успіх та місце суб'єктів політико-економічних відносин у світовій ієрархії. У зв'язку з цим для держави, яка претендує зайняти належне місце в глобальному просторі, особливо актуальною стає підготовка фахівців, здатних аналізувати такі економічні явища, як фінанси, гроші, грошовий ринок та кредит, осмислювати зміни в їхньому функціонуванні та виробляти адекватні підходи в сучасній економічній політиці, а розвиток ринкових відносин зумовлює підвищення ролі фінансів, грошей і кредиту в різних галузях економіки України.</p> <p>Наукове розуміння проблем фінансів, грошей, грошового обігу, кредитних відносин, податкових і бюджетних є необхідною складовою становлення професійних економічних знань студентів. Тому важливе місце в підготовці висококваліфікованих бакалаврів та спеціалістів з економіки відводиться навчальній дисципліні «Фінанси».</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Формування системи базових знань з теорії фінансів, засвоєння закономірностей функціонування грошового та фінансового ринків як теоретичної основи державної монетарної, валютної, податкової та бюджетної політики розвитку банківської справи та ринку фінансових послуг; формування спеціальних знань і практичних навичок з питань організації фінансових відносин та їх функціонування на макро- і мікроекономічному рівнях.</p>	
4. Компетентності	
<p>ІК - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.</p> <p>ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК11. Здатність приймати обгрунтовані рішення.</p> <p>СК07. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.</p> <p>СК11. Здатність обгрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.</p> <p>СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p> <p>СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>	
5. Результати навчання	
<p>ПР05. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обгрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).</p> <p>ПР06. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.</p> <p>ПР23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне,</p>	

самокритичне мислення.					
6. Організація навчання					
Обсяг навчальної дисципліни – 90 год.					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
Лекції			16		
Практичні			14		
Самостійна робота			60		
Ознаки навчальної дисципліни					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна/ вибіркова		
3	051 Економіка	2	Нормативна		
Тематика навчальної дисципліни					
Тема, план	Форма заняття	Літерату ра	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Генезис та еволюція фінансів. Історичний характер фінансів, їх генезис. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Суть і поняття фінансової системи країни. Принципи внутрішньої побудови фінансової системи. Сфери та ланки фінансових відносин. Організаційна структура фінансової системи. Сутність та завдання фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів створення та використання фінансових ресурсів. Характеристика складових фінансового механізму. Фінансове забезпечення й фінансове регулювання. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення. Фінансові інструменти та фінансові важелі. Фінансові стимули та фінансові важелі.</p>	Лекція, практичне заняття	[1,2,5,6]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	4 бали	До наступного заняття за розкладом
<p>Тема 2. Бюджет. Бюджетна система. Бюджет як фінансова категорія, його економічна сутність і призначення. Функції бюджету. Бюджет як</p>	Лекція, практичне заняття	[1,2,9,10,13]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до	4 бали	До наступного заняття за розкладом

<p>основний фінансовий план держави, його правовий статус. Доходи бюджету та їх класифікація. Видатки бюджету та їх класифікація. Функціональна, економічна, відомча і програмна класифікація видатків. Бюджетний дефіцит, його економічна сутність і поняття. Причини виникнення бюджетного дефіциту. Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Бюджетна політика і бюджетний механізм. Бюджетний устрій і бюджетна система. Складові бюджетної системи і принципи її побудови.</p>			практично го заняття		
<p>Тема 3. Податки. Податкова система. Податки як фінансова категорія, їх економічна сутність, призначення та функції. Складові податків та їх характеристика. Становлення та розвиток податкової системи України. Принципи оподаткування: їх зміст. Склад та структура податкової системи. Податкова політика і податковий механізм. Класифікація податків. Загальнодержавні і місцеві податки: їх роль в формуванні фінансових ресурсів держави. Характеристика основних податків податкової системи України. Проблеми в сфері функціонування податкової системи України та шляхи їх оподаткування. Концепція реформування податкової системи України в сучасних умовах: механізми, методи і інструменти її реалізації.</p>	Лекція, практичне заняття	[3,4,5,6,7, 11,12]	Опрацюва ти лекційний матеріал, підготува тися до практично го заняття, розв'язати задачі	5 бали	До наступного заняття за розкладом
<p>Тема 4. Соціальні позабюджетні фонди. Сутність та суспільне призначення соціальних позабюджетних фондів. Класифікація соціальних</p>	Лекція, практичне заняття	[3,4,5,6,7]	Опрацюва ти лекційний матеріал, Пройти тестування	5 бали	До наступного заняття за розкладом

<p>позабюджетних фондів. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів. Джерела формування та шляхи використання державних цільових фондів соціального спрямування. Пенсійний фонд України. Порядок нарахування, обчислення та сплати єдиного соціального внеску. Фонд державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Види матеріального забезпечення і соціальних послуг, умови їх надання. Фонд державного соціального страхування на випадок безробіття. Види матеріального забезпечення і соціальних послуг, умови їх надання. Фонд державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Види матеріального забезпечення і соціальних послуг, умови їх надання.</p>			до теми		
<p>Тема 5. Фінанси суб'єктів господарювання. Сутність фінансів суб'єктів господарювання та їх роль у складі фінансової системи. Класифікація суб'єктів господарювання. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки. Функції та основні принципи організації фінансів суб'єктів господарювання. Фінансові результати діяльності підприємства. Фінансова діяльність як система фінансового забезпечення функціонування підприємства. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ: банківських установ і страхових компаній. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади. Фінанси</p>	Лекція, практичне заняття	[3,4,5, 6,7,8]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	4 бали	До наступного заняття за розкладом

некомерційних організацій – об'єднань громадян.					
<p>Тема 6. Фінансовий ринок. Фінансовий ринок у системі економічних відносин. Сегментація фінансового ринку. Функції фінансового ринку. Інструменти фінансового ринку. Цінні папери як інструменти фінансового ринку. Характерні ознаки цінних паперів. Економічна сутність цінного паперу як капіталу, що приносить дохід його власнику. Класифікація цінних паперів. Суб'єкти фінансового ринку. Фінансові посередники: класифікація та функціональне призначення. Інституційна структура фінансового ринку і ринку фінансових послуг: комерційні банки, небанківські кредитні установи, лізингові і факторингові компанії, інституційні інвестори, фондові і валютні біржі.</p>	Лекція, практичне заняття	[1,2,3, 4,5,7]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	3 бали	До наступного заняття за розкладом
<p>Тема 7. Страхування. Страховий ринок. Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування. Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник, застрахований вигодонабувач. Форми і методи страхового захисту. Класифікація страхування за об'єктами і за ознакою ризику. Принципи обов'язкового і добровільного страхування. Перестраховання. Необхідність і роль перестраховання в забезпеченні сталості страхових операцій. Доходи і витрати страховика. Страхові платежі як основне джерело доходів страховика. Витрати на виплату</p>	Лекція, практичне заняття	[3,6,7,8]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом

<p>страхового відшкодування і страхових сум, відрахування в запасні і резервні фонди. Страховий ринок. Поняття страхового ринку і його організаційна структура. Формування і розвиток страхового ринку в Україні. Учасники страхового ринку. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Ліцензування страхової діяльності.</p>					
<p>Тема 8. Міжнародні фінанси. Міжнародні фінанси як фінансова категорія, їх сутність, значення і роль в сучасній світовій економіці. Складові міжнародних фінансів. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Міжнародний фінансовий ринок. Валютний ринок як складова міжнародного фінансового ринку. Валютні відносини та валютні системи, їх еволюція. Валютний курс. Види і форми валютних курсів. Валютне регулювання та валютні обмеження: суть і необхідність. Конвертованість валюти та механізм її забезпечення. Міжнародні фінансові інституції, їх значення для розвитку міжнародних і національних економік та фінансових систем. Організація Об'єднаних націй. Міжнародний валютний фонд. Група Світового банку. Міжнародні і регіональні фінансові інститути, їх значення для розвитку міжнародних і національних економік та фінансових систем.</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>[7,8,9,10]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття</p>	<p>5 балів</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>
7. Система оцінювання навчальної дисципліни					
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>100 бальна– 50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та</p>				

	<p>задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв'язках;</p> <p>“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>
Вимоги до письмової роботи	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв'язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.
Семінарські заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> – оцінка за поточне тестування (10 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (15 балів); – оцінка за контрольну роботу (15 балів); – оцінка за самостійну роботу (10 балів).
8. Політика навчальної дисципліни	
<p>- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);</p> <p>- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;</p> <p>- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).</p> <p>Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.</p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Кодексом честі та Положенням про запобігання та виявлення плагіату Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p>Перезарахування результатів неформальної освіти відбувається згідно Положення про</p>	

порядок зарахування результатів неформальної освіти у ПНУ https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_o_svita.pdf

9. Рекомендована література

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 8. 07. 2010 р. № 2456–VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
3. Податковий кодекс України : Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Митний кодекс України: Закон, Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
5. Фінанси: Підручник. За заг. ред. Лютого І.О. К. : Ліра-К, 2019. 732 с.
6. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Фінанси: Підручник. К. : Ліра-К, 2019. 660 с.
7. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
8. Тимохова Г.Б. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Нар. укр. акад. К. : Видавничий дім «Кондор», 2019. 592 с.
9. Венгер В.В. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 432 с.
10. Гаврильченко О.В., Полтніна О.П., Найдено О.С. Фінанси : навчальний посібник: за заг. ред. Журавльової І. В. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 342 с.
11. Галушак І.Є., Кохан І.В., Дмитровська В.С. Формування податкової політики в контексті Євроінтеграції. Ефективна економіка. 2021. № 2. Електронний ресурс. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?n=2&y=2021>.
12. Криховецька З.М., Кропельницька С.О., Кохан І.В., Дмитровська В.С., Галушак І.Є. Роль податкової політики у розвитку інвестиції в Україні в умовах європейської інтеграції. Інвестиції: практика та досвід (науково-практичний журнал). 2021. № 20.10.2021. С. 10-18.
13. Дмитровська В.С., Кохан І.В. Доходи місцевих бюджетів в умовах пандемії COVID-19. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий журнал. Івано-Франківськ: Вид-во ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, 2020. Вип.16. Т.1. С. 180–190.

Викладач

Кохан І.В.